

Google ला सर्च करा

गुरुमाऊली

माझा अभ्यास

Study From Home

गुरुमाऊली
एक वैश्विक व्यासपीठ

Subscribe

इयत्ता - पाचवी (19 ऑगस्ट) विषय - मराठी

Subscribe

खालील बटणांना क्लिक करून ऑनलाईन टेस्ट सोडवू शकता.

मराठी टेस्ट

गणित टेस्ट

इंग्रजी टेस्ट

हिंदी टेस्ट

प.अभ्यास-1 टेस्ट

प.अभ्यास-2 टेस्ट

पाठ वाचा व स्वाध्याय सोडवा.

खेळूया शब्दांशी.

- मूळ शब्द ठसा. या शब्दाचे सामान्यरूप होताना 'स' चा 'श' होतो. उदा., ठशावरून, ठशात, ठशांचा इत्यादी. याप्रमाणे पैसा, म्हैस या शब्दांची सामान्यरूपे लिहा.
- या पाठात पालापाचोळा, झाडेझुडपे, नदीनाले हे जोडशब्द आले आहेत. यासारखे तुम्हांला माहीत असलेले आणखी जोडशब्द लिहा.
- 'मजा' या शब्दाला 'शीर' शब्द लागून 'मजेशीर' हा शब्द तयार झाला आहे. यासारखे आणखी शब्द शोधा. त्यांचा संग्रह करा.
- वाचा.

सुभाष शाळेत आला. समोरच त्याला त्याचा मित्र समीर दिसला. सुभाषला खूप आनंद झाला. तो म्हणाला, "मित्रा, काय रे, कसा आहेस? बरं वाटतंय ना तुला? तू नव्हतास तर मला करमत नव्हतं....." सुभाष बोलत होता. बोलताना तो अगदी रडवेला झाला होता. समीरने त्याच्या खांद्यावर हात ठेवला व त्याने सांगायला सुरुवात केली.

वरील परिच्छेदात अधोरेखित केलेली सर्वनामे कोणासाठी वापरली आहेत, ते त्या शब्दांसमोर लिहा.

उदा., त्याला - सुभाषसाठी.

(अ) त्याचा -	(इ) तुला -	(उ) मला -	(ए) त्याच्या -
(आ) तो -	(ई) तू -	(ऊ) ती -	(ऐ) त्याने -

- खाली काही वाक्ये दिली आहेत. त्यांतील नामे ओळखून त्यांसाठी योग्य ती सर्वनामे वापरा.

- (अ) हसीना खूप हुशार आहे. रोज शाळेत जाते.
 (आ) पक्षी उडत उडत लांब गेले. दिसेनासे झाले.
 (इ) बाई मुलांना खाऊ वाटत होत्या. मुलांशी गप्पा मारत होत्या.
 (ई) भाऊ घरात गेला. काही सुचेना.

- खालील वाक्यांतील सर्वनामे अधोरेखित करा.

- (अ) ते बाजारात गेले.
 (आ) तुला त्यांनी हाका मारल्या.
 (इ) आम्ही जेवत होतो.
 (ई) त्याचा आवाज गोड आहे.
 (उ) मी स्वतः झाडून घेतले.
 (ऊ) आपण प्रकल्प पूर्ण करूया.

- या पाठातील सर्वनामे शोधा व लिहा.

5. अपूर्णांक

खालील अपूर्णांक समजून घ्या.

शिक्षिका : $\frac{2}{5}$ आणि $\frac{6}{15}$ या अपूर्णाकांच्या अंशांमध्ये आणि छेदांमध्ये काही विशेष संबंध दिसतो का ?

सोनू : 2 ची तिप्पट 6 व 5 ची तिप्पट 15 आहे.

सराव

शिक्षिका : आपण हेही पाहिलं आहे, की $\frac{1}{2} = \frac{2}{4}$, $\frac{1}{2} = \frac{3}{6}$ आणि $\frac{2}{3} = \frac{4}{6}$. म्हणजे सममूल्य अपूर्णाकांपैकी एकाचे अंश व छेद, दुसऱ्याच्या अंश व छेदाच्या समान पट आहेत. यावरून लक्षात घ्या.

अपूर्णाकातील अंशाला व छेदाला, एकाच शून्येतर संख्येने गुणले तर त्या अपूर्णाकाशी सममूल्य असलेला अपूर्णांक मिळतो.

नंदू : अपूर्णाकाच्या अंशाला व छेदाला समान संख्येनं भागून सममूल्य अपूर्णांक मिळवता येईल का ?

शिक्षिका : जरूर. अंश व छेद या दोघांना एकाच संख्येनं भाग जात असेल, तर त्या संख्येनं अंश व छेद या दोघांना भागून मिळालेला अपूर्णांक दिलेल्या अपूर्णाकाशी सममूल्य असतो. $\frac{6}{15}$ या अपूर्णाकाच्या अंशाला व छेदाला 3 नं भाग जातो. तसा भाग दिला, तर $\frac{2}{5}$ हा अपूर्णांक मिळतो, म्हणजे $\frac{6}{15} = \frac{2}{5}$.

अपूर्णाकातील अंश व छेद या दोघांनाही एकाच संख्येने भाग जात असेल, तर भाग दिल्यावर मिळणारा अपूर्णांक दिलेल्या अपूर्णाकाशी सममूल्य असतो.

शिक्षिका : आता $\frac{6}{12}$ या अपूर्णाकाच्या अंशाला व छेदाला एकाच संख्येनं भागून सममूल्य अपूर्णांक मिळवा.

सोनूने मिळवलेला अपूर्णांक $\frac{6}{12} = \frac{6 \div 2}{12 \div 2} = \frac{3}{6}$

मिनूने मिळवलेला अपूर्णांक $\frac{6}{12} = \frac{6 \div 3}{12 \div 3} = \frac{2}{4}$

नंदू : 6 व 12 या संख्यांना 6 नं सुद्धा भाग जातो. 6 नं भागलं तर चालेल का ?

शिक्षिका : हो. $\frac{6}{12} = \frac{6 \div 6}{12 \div 6} = \frac{1}{2}$.

लक्षात घ्या, की $\frac{6}{12}$ या अपूर्णाकाच्या अंशाला व छेदाला 2 नं भागून, 3 नं भागून, 6 नं भागून मिळालेले अपूर्णांक $\frac{6}{12}$ या अपूर्णाकाशी सममूल्य आहेत, म्हणजेच $\frac{6}{12} = \frac{3}{6} = \frac{2}{4} = \frac{1}{2}$.

उदा. (1) $\frac{5}{6}$ या अपूर्णाकाचा छेद 30 होईल असा सममूल्य अपूर्णांक लिहा.

$\frac{5}{6} = \frac{\square}{30}$. येथे चौकटीतील संख्या शोधू.

येथे छेदस्थानच्या 6 ची 5 पट 30, म्हणून अंशस्थानच्या 5 ची 5 पट करू.

$\frac{5}{6} = \frac{5 \times 5}{6 \times 5} = \frac{25}{30}$. यावरून छेद 30 असलेला, $\frac{25}{30}$ हा अपूर्णांक $\frac{5}{6}$ शी सममूल्य आहे.

5. Fractions

✚ Understand the following fractions.

Teacher : Do you see any special connection between the numerators and denominators of the fractions $\frac{2}{5}$ and $\frac{6}{15}$?

Revision

Sonu : Three times 2 is 6 and three times 5 is fifteen.

Teacher : We have also seen that $\frac{1}{2} = \frac{2}{4}$, $\frac{1}{2} = \frac{3}{6}$ and $\frac{2}{3} = \frac{4}{6}$. In two equivalent fractions, the numerator of one fraction is as many times the numerator of the other as the denominator of one is of the denominator of the other.

When the numerator and denominator of a fraction are multiplied by the same non-zero number, we get a fraction that is equivalent to the given fraction.

Nandu : Can I get an equivalent fraction by dividing the numerator and denominator by the same number?

Teacher : Of course! If the numerator and denominator have a common divisor, then the fraction obtained on actually dividing them by that divisor is equivalent to the given fraction. The numerator and denominator of the fraction $\frac{6}{15}$ can be divided by 3. On doing this division, we get the fraction $\frac{2}{5}$.

It means that $\frac{6}{15} = \frac{2}{5}$.

If the numerator and denominator have a common divisor then the fraction we get on dividing them by that divisor is equivalent to the given fraction.

Teacher : Divide the numerator and denominator of $\frac{6}{12}$ by the same number to find an equivalent fraction.

Sonu obtained this fraction $\frac{6}{12} = \frac{6 \div 2}{12 \div 2} = \frac{3}{6}$

Minu obtained this fraction $\frac{6}{12} = \frac{6 \div 3}{12 \div 3} = \frac{2}{4}$

Nandu : 6 and 12 can also be divided by 6. Will that do ?

Teacher : Sure. $\frac{6}{12} = \frac{6 \div 6}{12 \div 6} = \frac{1}{2}$.

Remember that the fractions we get by dividing $\frac{6}{12}$ by 2 or 3 or 6 are all equivalent to $\frac{6}{12}$. That is $\frac{6}{12} = \frac{3}{6} = \frac{2}{4} = \frac{1}{2}$.

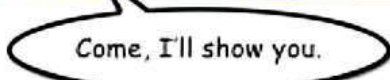
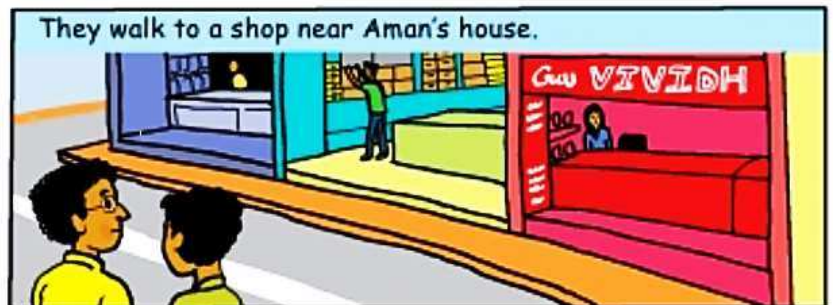
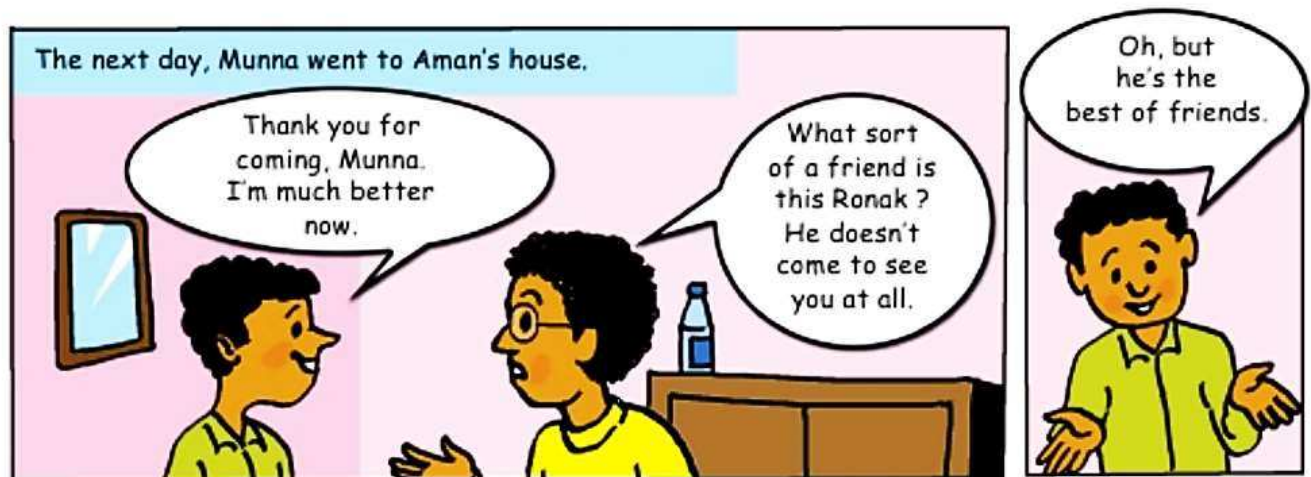
Example (1) Find a fraction with denominator 30 which is equivalent to $\frac{5}{6}$.

$\frac{5}{6} = \frac{\square}{30}$. We must find the right number for the box.

Here, 5 times the denominator 6 is 30. What is five times the numerator 5?

$\frac{5}{6} = \frac{5 \times 5}{6 \times 5} = \frac{25}{30}$. Hence, the fraction $\frac{25}{30}$ with denominator 30 is equivalent to $\frac{5}{6}$.

listen and understand.

वाचा व समजून घ्या.

एकत्रित आनंद घेतो. घरी आलेल्या पाहुण्यांचे स्वागत करून त्यांचा सन्मान करतो. पर्यावरणाचे संतुलन राखणाऱ्या अनेक रीती आपण परंपरेने पाळतो. प्राण्यांविषयी प्रेम व कृतज्ञता व्यक्त करतो. अहिंसा आणि शांतता ही मूल्ये प्राचीन काळापासून आपल्या सामाजिक जीवनात आहेत.

असे असले, तरी काही रूढी व परंपरा मात्र अयोग्य आहेत. त्या आपल्या समाजाच्या फायद्याच्या नाहीत. उदाहरणार्थ, जातिभेद. यामुळे समाजात उच्च-नीच अशी दरी निर्माण झाली. विषमता वाढली. अस्पृश्यता ही एक अमानुष आणि अन्यायकारक प्रथा होती. स्वतंत्र भारताच्या संविधानाने अस्पृश्यतेची प्रथा नष्ट केली.

कित्येक वेळा कायदे करून अनिष्ट रूढींचे निर्मूलन करावे लागते. आपल्या देशात सती, बालविवाह यांसारख्या रूढींवर कायदा करून बंदी घालण्यात आली. जादूटोणा करून लोकांना फसवण्यावर बंदी घालणारा कायदा सर्वप्रथम महाराष्ट्रात करण्यात आला. लग्नात हुंडा घेण्याच्या प्रथेला कायद्याने बंदी घातली आहे.

६. नियम सर्वांसाठी

चुकीच्या रूढी-परंपरामुळे समाजातल्या काही लोकांच्या वाट्याला उपेक्षा येते. त्यांना शिक्षण घेता येत नाही. प्रगतीच्या संधी मिळत नाहीत. रोजगार मिळत नाही, त्यामुळे गरिबी वाट्याला येते. गरिबी आणि शिक्षणाचा अभाव या आपल्या सामाजिक जीवनातील मोठ्या अडचणी आहेत. त्या दूर केल्या पाहिजेत, तरच आपण सर्वजण एकत्रितपणे पुढे जाऊ शकतो.

पर्यावरण रक्षण

समाजात समता व न्याय प्रस्थापित करण्यासाठी जसे कायदे आवश्यक असतात, तसेच पर्यावरणाच्या रक्षणासाठीही कायद्यांची गरज असते. आपण अनेक बाबतींत निसर्गावर अवलंबून असतो. आपल्या अनेक गरजांची पूर्तता निसर्गामुळे होते. आपल्यानंतर येणाऱ्या पिढ्यांनाही नैसर्गिक साधनसंपत्ती पुरली पाहिजे. त्यासाठी आपण या साधनसंपत्तीचे जतन केले पाहिजे. ती काळजीपूर्वक वापरली पाहिजे.

आपले सामाजिक प्रश्न

निरक्षरता

अंधश्रद्धा

बालविवाह

बालकामगार

वाचा व समजून घ्या.

सर्राव

उल्लेख केला जातो. एखादे अचानक आलेले निसर्गातील संकट किंवा पर्यावरणात झालेला आकस्मिक बदल, हे डायनोसॉरच्या महाकाय प्रजाती नष्ट होण्याचे कारण असावे, असे मानले जाते. पंख असलेल्या डायनोसॉरचे अश्मीभूत अवशेष मिळाले आहेत. दोन पायांवर चालणाऱ्या, पंख असलेल्या डायनोसॉरच्या काही प्रजाती उत्क्रांत होऊन त्यांच्यापासून काही पक्षी निर्माण झाले, असे मानले जाते.

डायनोसॉरचा सांगाडा

पंख असलेल्या डायनोसॉरचे कल्पनाचित्र

४.२ प्राण्यांच्या उत्क्रांतीचे टप्पे

सजीव सृष्टीच्या निर्मितीची सुरुवात आदिजीव या एकपेशीय सजीवांपासून झाली, हे आपण गेल्या पाठात पाहिले. या एकपेशीय सजीवांपासून बहुपेशीय सजीव निर्माण झाले. बहुपेशीय सजीव हळूहळू उत्क्रांत होत गेले. या प्रक्रियेतून विविध वर्गातील वनस्पतींची आणि प्राण्यांची निर्मिती झाली.

प्राण्यांच्या उत्क्रांतीचे टप्पे पुढीलप्रमाणे आहेत :

४. उत्क्रांती

१. **अपृष्ठवंशीय सजीव** : म्हणजे पाठीचा कणा नसलेले सजीव. उदा., गोगलगाय.

टैम्ट मोडवा

२. **पृष्ठवंशीय सजीव** : म्हणजे पाठीचा कणा असलेले प्राणी.
 - जलचर : उदा. मासा.

- उभयचर : पाणी आणि जमीन दोन्ही ठिकाणी वावरणारे. उदा., बेडूक

- पक्षिवर्ग

रिवाज

१०. गड़ा धन

पास का धन और घर का धान्य समाप्त होने लगा। अब चारों भाइयों को चिंता हुई। उन्हें अपने पिता जी की कही बात याद आ गई कि जरूरत पड़ने पर खेत में गड़ा धन निकाल लेना। उन्होंने रात के समय खेत की खुदाई का काम आरंभ किया। वे दो-तीन रातें खेत को खोदते रहे, पर कहीं भी उन्हें गड़ा हुआ धन नहीं मिला। रात भर के परिश्रम से वे बहुत थक गए थे। जब सुबह बहुत निराश और हताश होकर वे चारों अपने घर लौट रहे थे, तभी रामदीन के परम मित्र हरिनाथ ने पूछा, “तुम सब थके हुए क्यों हो?” कारण जानने के बाद हरिनाथ ने उन चारों को एक सलाह देते हुए कहा, “तुम लोगों ने खेत तो खोद ही लिया है, अब उसमें बीज बो दो।” चारों भाइयों के उदास चेहरों पर खुशी की लहर दौड़ गई। उन्होंने हरिनाथ

के कहे अनुसार ही किया।

खेत में नन्हे-नन्हे अंकुर निकल आए। उन चारों के मन में उत्साह जाग गया। वे निराई-गुड़ाई करने लगे। फसल बहुत अच्छी हुई। हरिनाथ काका को धन्यवाद देकर वे फसल को बाजार में बेचने के लिए ले जाने की तैयारी में जुट गए। उसी समय तीर्थयात्रा से रामदीन और उसकी पत्नी लौट आए। माता-पिता के आते ही बेटों ने उनके चरणस्पर्श किए। गाड़ी में लदे फसल के बोरे देखकर रामदीन ने कहा, “अब तुम्हें खेत में गड़े धन का राज समझ में आ गया होगा।” चारों ने सिर हिलाकर स्वीकार किया और कहा, “हाँ, पिता जी! अब हम यह भी समझ गए हैं कि जीवन में परिश्रम के बिना कुछ भी संभव नहीं है। परिश्रम से ही धन पाया जा सकता है।”

सुनो, समझो और उत्तर लिखो :

- (क) रामदीन परेशान क्यों था ?
- (ख) तीर्थयात्रा पर निकलने के समय रामदीन ने बेटों से क्या कहा ?
- (ग) चारों भाइयों को पिता जी की कौन-सी बात याद आई ?
- (घ) चारों भाइयों के मन में उत्साह कब जागा ?

□ पाठ में आए विरामचिहनों का प्रयोग निबंध, संवाद या अन्य विधा में करवाएँ। विद्यार्थियों को बिना विरामचिह्नवाले परिच्छेद देकर उचित विरामचिह्न लगाने के लिए कहें। इनका दृढ़ीकरण होने तक विद्यार्थियों से बार-बार अभ्यास कराएँ।

स्वयंमूल्यमापन चाचणी पहा खालील लिंकवर..

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

माझा ऑनलाईन अभ्यास - प्रत्येक घटकाच्या टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून

पाचवी मराठी	पाचवी गणित	सेमी गणित	पाचवी इंग्रजी	पाचवी प.अ-1	पाचवी प.अ-2	हिंदी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक

दररोजच्या माझा अभ्यास pdf तुम्हाला खालील लिंकवर मिळतील.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

इतर इयत्तांच्या ऑनलाईन टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून...

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

MiniShala शैक्षणिक ॲप्स खालील लिंकवरून डाऊनलोड करा.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
		आठवी	नववी	दहावी		

गुरुमाऊली शैक्षणिक ॲप्स - [Click Here](#)

निर्मिती - श्री.प्रविण डाकरे, श्री.जयदिप डाकरे

वेब स्रोत-'ई-बालभारती'

सौजन्य- जिल्हा परिषद कोल्हापूर

<https://www.gurumauli.in>